

Wprowadzenie

Szanowni Państwo,

W Państwa ręce oddajemy numer 2/2025 Kwartalnika „Prawo Nowych Technologii”, poświęcony przede wszystkim problematyce prawnej Aktu w sprawie danych.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2854 z 13.12.2023 r. w sprawie zharmonizowanych przepisów dotyczących sprawiedliwego dostępu do danych i ich wykorzystania oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2017/2394 i dyrektywy (UE) 2020/1828 (Akt w sprawie danych, rozporządzenie) zaczęło obowiązywać w dniu 12.9.2025 r. Stanowi ono jeden z najważniejszych aktów realizujących Europejską Strategię Danych, o bardzo istotnym znaczeniu gospodarczym. Jego przepisy dotyczą zarówno relacji *Business-to-business* (B2B), *Business-to-customer* (B2C), a także – w wyjątkowych sytuacjach – *Business-to-government* (B2G).

Jednym z sektorów, na które w istotny sposób oddziałują nowe przepisy, jest sektor motoryzacyjny, w tym producenci, dostawcy, usługodawcy, a także podmioty obecne na rynku wtórnym (po-sprzedażowym), którzy muszą się zmierzyć z nowymi wyzwaniami i obowiązkami, określonymi w Akcie w sprawie danych. Istotne wskazówki interpretacyjne zawarte są w wydanych przez Komisję Europejską „Wytucznych dotyczących danych w pojeździe” (*Guidance on Vehicle Data*). Ich omówienia dokonano w pierwszym z artykułów Kwartalnika.

Ustanowione w Akcie w sprawie danych mechanizmy dostępu i udostępnienia danych uzupełniają prawo do przenoszenia danych, zawarte w art. 20 RODO. W jednym z tekstów, Autorka dokonuje analizy głównych problemów wynikających z równoległego stosowania obu tych reżimów prawnych, wskazuje również na okoliczności, które mogą ułatwiać ich praktyczne wdrażanie w sposób spójny i prawnie bezpieczny.

Realizacja postanowień Aktu w sprawie danych nakazujących udostępnienie danych generowanych przez urządzenia skomunikowane oraz usługi powiązane, stanowi istotne wyzwanie z punktu widzenia systemu ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa. Jak zauważa Autorka, z jednej bowiem strony, rozporządzenie przewiduje szeroki obowiązek udostępniania danych, z drugiej natomiast, musi być ono stosowane z poszanowaniem standardów wynikających m.in. z dyrektywy (UE) 2016/943 i jej transpozycji krajowych. Kluczowe znaczenie ma więc precyzyjne określenie kategorii udostępnianych danych oraz wdrożenie proporcjonalnych środków poufności tak, aby skutecznie chronić tajemnicę przedsiębiorstwa.

Nowatorskie podejście w Akcie w sprawie danych polega m.in. na wprowadzeniu wymogu zawierania umów w zakresie udostępnienia i wykorzystania danych generowanych przez urządzenia skomunikowane i usługi powiązane. Stronami tych umów są podmioty będące uprawnionymi i zobowiązanymi na podstawie rozporządzenia. Odrębne przepisy rozporządzenia dotyczą obowiązkowych postanowień w umowach przetwarzania danych, w tym usług chmury obliczeniowej. Autorzy jednego z artykułów analizują w związku z tym zalecane przez Komisję Europejską wzory warunków umownych dotyczących udostępniania danych oraz standardowych klauzul umownych dotyczących umów o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej.

Akt w sprawie danych określa w art. 13 tzw. klauzule abuzywne, a więc niedozwolone postanowienia umowne, które chronią przedsiębiorców przed nieuczciwymi praktykami umownymi dotyczącymi danych. Przepisy te mają na celu zapewnienie większej równowagi kontraktowej w relacjach między przedsiębiorcami. Zakres przedmiotowy art. 13 Aktu w sprawie danych jest szeroki i powinien znacząco wpłynąć na dotychczasową praktykę kontraktową, potencjalnie prowadząc do zmiany niektórych standardów rynkowych. Jednocześnie, jak wskazali w artykule Autorzy, regulacja budzi także wątpliwości, z uwagi na użycie licznych nieostrych pojęć oraz sposób ujęcia przesłanki jednostronności postanowień, co może rodzić problemy zarówno w interpretacji, jak i w stosowaniu przepisów w praktyce.

Akt w sprawie danych wymaga, aby dostawca i klient w umowie o świadczenie usług chmurowych (usług przetwarzania danych) zawarł szereg obligatoryjnych postanowień. Postanowienia te mają regulować możliwość wyjścia z umowy i zmianę dostawcy usług na wniosek klienta. W jednym z artykułów przedstawiono w związku z tym podsumowanie głównych wymagań umownych związanych z wnioskiem o zmianę dostawcy i następującymi po nim działaniami stron oraz wpływem takiego wniosku na obowiązywanie umowy.

SPNT

Stowarzyszenie Prawa Nowych Technologii

Partnerem merytorycznym Kwartalnika jest Stowarzyszenie Prawa Nowych Technologii, które zrzesza prawników największych polskich i zagranicznych kancelarii, specjalizujących się w prawie nowych technologii. Celem działania Stowarzyszenia jest upowszechnianie wiedzy na temat regulacji prawnych oraz standardów w zakresie prawa nowych technologii, a także wspieranie działań dostosowujących w tym zakresie polskie prawo do prawa europejskiego i prawa międzynarodowego.

Kolejny z artykułów dotyczy istotnej dla projektów sztucznej inteligencji problematyki tzw. danych syntetycznych. Dane tego rodzaju, generowane w celu naśladowania danych rzeczywistych, stanowią efektywną i relatywnie tanią alternatywę, znajdując zastosowanie w trenowaniu modeli sztucznej inteligencji. Autor tekstu przewiduje, że praktyczne wykorzystanie danych syntetycznych będzie istotnym elementem budowania systemów wysokiego ryzyka w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z 13.6.2024 r. ustanawiającego zharmonizowane przepisy dotyczące sztucznej inteligencji (AI Act). Przeprowadzona analiza wskazuje, że dostawcy takich systemów, korzystający z danych syntetycznych przy ich tworzeniu, podlegać będą dodatkowym obowiązkom. Wynikają one nie tylko z art. 10 ust. 5 lit. a AI Act, w którym dane syntetyczne są wymienione wprost, ale przede wszystkim z ogólnych wymogów dotyczących jakości danych, określonych w art. 10 tego aktu. Sama natura procesu tworzenia danych syntetycznych generuje bowiem dodatkowe obszary potencjalnej niezgodności z tymi wymogami.

Ostatni z artykułów koncentruje się na opisie różnic pomiędzy przestępstwami „popelnianymi” w metaverse i tradycyjnymi czynami zabronionymi. Autor w szczególności wskazuje, czym jest przestępstwo w metaverse, jakie rodzaje przestępstw są najczęstsze w świecie wirtualnym oraz jakie są skutki takich przestępstw. Analiza ta prowadzi do wniosku, że obecnie obowiązujące przepisy karne są niewystarczające do regulacji prawnej przestępstw w metaverse.

W niniejszym numerze Kwartalnika tradycyjnie już również przedstawiono aktualności legislacyjne, regulacyjne i orzecznicze dotyczące różnych obszarów prawa nowych technologii.

Życząc Państwu dobrej lektury, mamy nadzieję, że zawarte w niniejszym numerze artykuły przyczynią się do lepszego zrozumienia problematyki prawnej Aktu w sprawie danych, Aktu w sprawie sztucznej inteligencji oraz przestępstw popełnianych w świecie wirtualnym.

r.pr. Agata Szeliga
Partner SK&S

adw. Xawery Konarski
Redaktor Naczelny

AI ACT - NOWE OBOWIĄZKI DLA PODMIOTÓW PUBLICZNYCH

Publikacja omawia m.in.:

- zakres stosowania AI Act
- obowiązki dotyczące identyfikacji i zarządzania systemami wysokiego ryzyka
- wyzwania związane z rozwojem generatywnej sztucznej inteligencji
- konsekwencje stosowania systemów AI dla ochrony danych osobowych

Dowiedz się więcej: ksiegarnia.beck.pl